

ЦИЈЕНА:
За Црну Гору на годину 8 перера, на по године 4 перера.
За Аустро-Угарску Босну и Кераговију на годину 12 перера, на по године 6 перера.
За све остале земље годишње 20 франка у алату, на по године 10 франка у алату.
Прејављивање се врши само у годишњим и полугодишњим роковима и волаже у напред.
Поједини број 20 пара за Црну Гору, — за Иностранство 25 гари.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Le GLAS TZRNOGORTZA, Journal Officiel, paraissant régulièrement chaque samedi et suivant les exigences du service. On s'abonne aux bureaux du journal GLAS TZRNOGORTZA, Cetigne, Montenegro.

L'abonnement pour le pays 8; pour l'Autriche-Hongrie 12 Perpers; pour tous les autres pays 20 francs par an. La publicité est reçue aux bureaux du journal et dans toutes les agences de publicité.

Претплата се шаље само Административном Гласу Црногорца на Цетиње.
Дописки се шаљу Уредништву — Рукописи се не враћају.
Огласи се шаљу Административном и наплаћују се: за сваку ријеч или број до пет цифара из епитет слова по 4 пара; широм слова 8 пара — за први пут, а за сваки даљи пут у пола од горње цијене. Најмањи оглас наплаћује се 1 перер. — Осим највише наменене цијене од ријечи, наплаћује се по закону о таксацији још по 30 пара за свако поједино оглашавање.

Власник: Државна Штампарија.

Издаје суботом

Уредник и одговорни уредник: Вељко Милићковић

СЛУЖБЕНИ ДИО

Листа губитака

Из баталиона Горњо-Морачког

Умрли у плевалској болници: војници: Мијат Грковић, Тетко Марковић, Мило Стефановић, Мило Вуксановић, Милинко Луковац.

Из баталиона Липовског

Умро у болници у Чајничу: војник Новаца Бојић.

Из баталиона Чевско-Бјеличког

Умрли војници: Крсто Бошковић (у плевалској болници), водник Томаш Вукчевић, (у чајничкој болници).

Из батал. Команско-Загарачког

Умро у фочанској болници: војник Марко Б. Стаматовић.

Из баталиона Цеклинског

Погинуо: војник Ђуро Р. Павлићевић, рањен: војник Андрија Н. Шофранца.

Из баталиона Љешанског

Рањен: војник Ђукан И. Вукчевић.

Из баталиона Доњо-Цеклинског

Умро у жандармерији у Никшићу: војник Перо Јовићевић.

Из баталиона Петрушинског

Рањени: војник Марко М. Радонић, утопио се у Дрини: Спасоје Радовић.

Из баталиона Бањског

Умро од болести: војник Мићо Мирковић.

Из баталиона Жупског

Умро: војник Илија Костић.

Из баталиона Опуто-Рудинског

Погинуо (умро од рана): војник Симо Папић, рањен: војник Крсто Бошњак.

Из баталиона Андријевичког

Умро у плевалској болници: војник Милан Новић.

Из батал. Цеклинско-Доброског

Погинуо: војник Лабуд П. Вукић.

Из баталиона Доњо-Морачког

Умро у плевалској болници: војник Радивоје Поповић.

Из батал. Рудинско-Трепачког

Рањен: војник Анто Т. Делибашић.

Из баталиона Жупе-Пивске

Умро од болести: војник Ђоко М. Лучић.

Из баталиона Беранског

Умро у подгоричкој болници: поручик Радисав Велић.

Из баталиона Бјелополског

Умро у ђаковичкој болници: војник Ристо Павловић.

Из 5-ог батал. Плаво-Гусињске бригаде

Умро: десечар Зеко Ђакић.

Из баталиона Бјелогорског

Умрли војници: Лампо Бјелица, Туш Агостини, Петар К. Јанчић.

Из баталиона Каменогорског

Умро у плевалској болници: војник Илија Спаић.

Из батал. Прошћанско-Боричког

Умро у плевалској болници: војник Периша Зејак.

Из баталиона добровољачког

Погинуо војник: Милован Шалетић, умро у болници у Будви: војник Стево Биман.

ИСПРАВКА.

У 1. броју Гласа Црногорца од 3. ов. м. у листи губитака од 30. децембра пр. г. број 13041. из Ровачког Баталиона стоји: умро војник Стеван З. Влаховић, а треба „водник Стеван З. Влаховић“, што са овим исправља.

Бр. Д. Р. 1076 Из канцеларије Кр. Министарства Војног. 27. јануара 1915. на Цетињу.

— Ријешењем Господ. Министра Правде од данас број горњи, постављен је, на основу чл. 3 закона о јавним правозаступницима, Владимир Поповић, правозаступнички приправник, за јавног правозаступника при Цетињском Обласном Суду.

Број 198. Из канцеларије Кр. Министарства Правде. 24. јан. 1915. г. Цетиње.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потапов, примио је ово службено саопштење:

Петроград, 30. јануара у 12-20 по поноћи.

У Источној Пруској јасно је опажено да Нијемци концентришу врло велику снагу која је, прелазећи у наступање, особиту активност показала у правцу Вилковишка и Лика. Утрђено је да су ново формиране трупе избиле на десну обалу Висле. Дошло је до дјелимичних сукова у правцу од Мишинца према Остроленки у рејону Серпеца и ријеке Скрве.

На лијевој обали Висле дошло је само до препуцавања.

У Карпатима одбијени су усбијено непријатељски нападају западно од Мезо-Лабораца и на Јаблоншчу, који лежи источно од прелаза Ужок, а исто тако и наступање Нијемаца на висовима Козјева.

Зарули смо после ујорног боја висове Равка, који леже источно од прелаза Лупков, и том приликом заробили 1.000 војника и један тој.

На Кавкаском фронту наши су миноносци напали 25. јануара на Ризе, Трапезунд и Платану. На Трапезунду они су успјешно гађали турске батерије и уништили два моста. Код Платане потопили су 30 товарних лађа и један моторни чамац. У Ризу су потопили 20 једрењача и потпуно уништили железни мост.

На Кавкаском фронту није било иначе сукоба.

Отварање руске Думе.

Петроград, 27. јан. У два сата после подне отворено је засијдање Думе у присуству читавог кабинета, чланова државног савјета, дипломатског кора, сенатора, председника штампе и многобројне публике. Пошто је прочитао царски указ којим се отвара Дума, председник је усклику „Ура!“ у част Цара, а Скупштина је прихватила ускуп, понављајући га више пута. Иза тога је председник држао један говор; мјеста која се односе на државе које ратују уз Русију, била су праћена плескањем и одобравањем, упућиваним појединим представницима ових земаља у дипломатској ложи.

Говор председника Думе.

Председник Родзианко у почетку свога говора каже да је Русија која је на позив Цара исправила милионе бајонета, после шест мјесеци рата вазда усправљена, јак, непоколебљива, надахнута једином и неподјеливом вољом, изигравајући напоре јаког, издржљивог и лукавог непријатеља, као стијена усред бурног мора. Док руска војска не зна што је колебање, дотле храбра морнарица из-

вршује, без буке, своје велико дјело одбране отаџбине.

Председник каже да је Бог хтио да даде нашем покољењу да буде свједоком највеће свјетске борбе између двају опрјечних принципа: права малих народа и правде против прождрљивог, грубог и ружног милитаризма. Русија није хтјела овај рат него њена сујетка. Али кад је већ борба отпочела, нека знаду непријатељи да нећемо зајалити никаквих жртава у великој борби у којој нијесмо осамљени.

Србија и Црна Гора боре се уз нас дајући доказ да дух триумфује над грубом силом. (Одобравање и узвици „Браво“). Храбри белгијски народ био је први који је ушао у борбу, презирући пропаст и подносећи нечувене патње, још непрестане борећи се. (Дума поздравља одушевљено белгијског министра). Вјерна и прокушана пријатељица, велика Француска бори се поново против вјековног непријатеља и нас задивљује храброст и слава наших вјernih пријатеља. (Одобравање). У овој великој борби требало нам је јаким и снажним савезника и заиста, племенита и моћна Енглеска бори се за праведну ствар. (Овације амбасадору Велике Британије).

Председник је затим истакао све непријатељске напоре да посију неслогу међу савезнике, али ти напори нијесу уродили плодом. Хоризонт споразума је чист и без најмањег облачка. (Дума поздравља амбасадоре Француске и Енглеске). Јапански народ је такође с нама за право и правду. (Одобравање јапанском амбасадору).

Затим, председник истиче да се у садашњем рату руски народ подвргава историјском свјетском процесу. Свијет добро познаје мудро Царево наређење које је упутио својему народу. Зла које га је мучило, учинило је да једног дана изгуби стрпљење. Завршава говор са ријечима: „Овај рат се мора свршити с побједом.“ (Живо одобравање). Ми ћемо се борити све док непријатељи не приме услове мира, које ћемо им ми диктирати. (Читава Дума одушевљено поздравља Председника).

Говор Г. Горемикина.

Председник Министарског Савјета, г. Горемикин, рекао је: „Сада када се све јасније обиљежава срећан исход рата, она прва дубока вјера руског народа у коначни триумф постаје увјерењем. (Узвици „Браво!“ „Ура!“).

Наша јуначка војска гордо напредује и, поред свих губитака, јача је него што је икада била; њезина сила сваки даном бива све већа: Подвизи наших трупа и драгоцене услуге наших савезника, чинећи велике напоре да се дотуче непријатељ који већ попушта, приближавају нас сваки часом жељеном циљу. Тијесна веза свих Руса, коју је изазвао рат, повећала се освојењем Галиције.“ (Живо одобравање.) Затим је истакао руско-пољско братство изаједницу словенских племена.

„Од оног дана када сам последњи пут говорио, збио се један велики догађај преко ноћи. Турска се придружила нашим непријатељима, али њезин отпор је већ слоњен од славних кавкаских трупа. Сјајна руска будућност на Црном

Мору уз зидове Цариграда постаје све јаснија.“

Г. Горемикин завршава са ријечима да ова велика епоха износи на јавност велике проблеме који су изгледали нерјешиви и који показују да су извори и снага Русије неисцрпиви. „Ви који долазите из родних мјеста, знадете како је рат мало утицао на унутрашњи економски живот Русије. Наша земља није још употребила сву своју снагу. Руски народни живот постао је јачи ради забране спиритуозних пића. Овај рат је такође истакао питање еманципације наше индустрије од Нијемаца. (Одобравање.)

Говор Г. Сазонова.

Министар Спољних Послова, г. Сазонов, започео је свој говор, подсјећајући да је прије шест мјесеци на истој трибини истакао зашто се Русија, пред грубим атентатом Њемачке и Аустрије на независност Србије и Белгије, није могла друкчије одлучити него да се дигне у одбрану права. Руски народ тијесно удружен, дивно једнодушан у свом полету против изазивачког непријатеља, није остао усамљен, јер га је одмах помогла Француска и Енглеска, којима се убрзо придружио и Јапан. Говорећи о рату, министар је констатовао да су храбре руске трупе, пружајући руку својим савезницима, стекле нове ловоре и окитиле славом руско оружје, ступајући чврстим кораком према својем циљу и осигуравајући срећни час коначног триумфа над непријатељем који, преварен сном о лакој побједи, чини сада очајне напоре, служећи се свачим, па чак и извртањем истине.

Злобне аустро-њемачке лажи у намјери да оправдају конфлгацију коју су лакоумно запалили, труде се да обману своје и стране земље. Бескорисно је понављати тврђење да су биле приморане на рат, јер да је већ Едуард VII настојао да окружи Њемачку непријатељима, — кад је свијет познавао мирољубивост тога мудрог монарха који је, свјестан лудих амбиција берлинских политичара, добро разумио да би зближење великих сила са заједничким интересима осигурало Европи стабилност и равнотежу. Политика и споразуми које је Едуард VII закључио или спремао, заснивали су се на дефансиви. Савијем другачије је било држање Њемачке последњих година, нарочито према Русији. Док је ова остала вјерна вјековним традицијама доброг сусједства, Њемачка је свуда стварала отпор Русији и трудила се да против ње побуни сусједне земље, нарочито оне које су везане за Русију важним интересима, као што су скандинавске земље. Неповјерење према Русији стварало се ъемачким новцем у Галицији, покретом у Украјини, затим у Румунији гдје се Њемачка трудила да помрачи свијест о заједници руских и румунских интереса, па у Турској, у свима отоманским земљама Европе и Азије, затим у Персији гдје су ъемачки агенти погазили потсдамски споразум, интригирајући против енглеско-руских интереса. Сличне интриге водили су у Кини и у Јапану, али срећом без успјеха.

Ово све је довољно да се оцијени вриједност њемачких тврђења о тобожњем опкољавању Њемачке од стране Тројног Споразума. Исто толико вриједе њемачка тврђења да Њемачка није започела рат, јер се то даде утврдити неоторивим документима. Међу злоступним њемачким измишљотинама налазе се приче о погромима које су организовале руске трупе. Користим се парламентарном трибином да најкатегоричније демантујем ову клевету. Ако јеврејско становништво страда на бојишту, то је неизбежно зло, пошто становници у крајевима гдје се воде непријатељства, морају увијек да трпе. У осталом очевидци једногласно тврде да је опустошење Пољске дјело Аустро-Нијемаца. Њемачки амбасадор у Вашингтону ширио је марљиво те вијести, трудећи се да створи непријатељско расположење у Сједињеним Државама, али здрав разум Американаца није се дао помутити. Надам се да се добри руско-американски односи неће пореметити ради тих њемачких интрига.

Министар билежи њемачке покушаје да се посије неслога међу савезницима ширењем вијести да су поједини савезници склони да закључе засебни мир. Ти сви покушаји биједно су пропали. Свијет зна да је унија савезника непоколебљива и да сваки дан бива све тјешња, са јединим циљем да сломи војничку снагу непријатеља и да створи једно стање ствари које ће дозволити Европи да ужива стаалан мир. У том дјелу у које сваки савезник уноси свој дио, савезници се помажу узајамно и енергично. Савезници се диве напорима Русије која је послала на бојиште безбројне батаљоне који се на огромном фронту са успјехом боре против трију царевина.

Са наше стране ми цијенимо беспримјерну храброст наших савезника. Ми савршено видимо колика је њихова помоћ на мору и на копну. Још ћу поменути јуначку Белгију која је својим подвизима и страдањем стекла бесмртну славу. Користим се овом приликом да међу представницима народа изразим нашим савезницима срдачну захвалност на њиховој активној помоћи.

Наша блиска унија има и другу вриједност пошто је проширена неки дан новим финансијским и економским споразумом чија улога у извршењу наших компликованих проблема у будућности не може вам измаћи из вида. Из тог споразума произлази да су Русија и њезини савезници организовали борбу против Њемачке према дефинитивној одлуци, док ту борбу не приведу крају.

Наранчаста Књига коју смо недавно објавили, доказује да су догађаји на Босфору резултат њемачког издајства које се манифестовало шиљањем мисије генерала Сандерса да тобоже штити независност Турске која је дошла у опасност ради Русије. Међутим Њемачка се користила пенетрацијом у турску војску да оствари своје политичке планове. Сва дјела која су Турци починили од појаве „Гебена“ у Дарданелима, извршена су услед њемачког притиска“.

Пошто је поменуо улогу Русије у преговорима са Турском да се се поправи судбина Јермена, г. Сазонов рекао је:

Кад је повукла мач у одбрану Србије, Русија је то учинила из својих осјећаја према братском народу чија душевна величина је блиско везала ове двије земље. Министар је истакао са задовољством да се и Црна Гора бори за заједничку ствар. Прелазећи на Грчку, г. Сазонов је казао да су односи између Русије и Грчке која је доказала своје пријатељство према Србији, савр-

шено пријатељски. Тенденције хеленског народа да учини крај страдању својих сународника под отоманским јармом, уживају све симпатије царске владе. Говорећи о Румунији, рекао је да односи руско-румунски имају пријатељски карактер који су добили од времена посјете руског цара у Констанци. Непрестане русофилске манифестације кроз читаву јесен у Букурешту и у читавој земљи, јасно истичу непријатељске осјећаје Румуна према Аустро-Угарској.

Пошто је поменуо пријатељско расположење неутралних држава, дотакао се персијског питања и руско-енглеског споразума о њему. Нагласио је савезништво Русије и Јапана. Руско-кинески односи поправили су се.

Г. Сазонов је завршио свој говор ријечима да тијесна унија свих Руса око пријестоља, као што је манифестована у почетку рата, остане непоколебљива до свршетка великог националног дјела.

Два боја на Клобуцима

Миротин. Долови, 18. децем. 1914.

Још од објаве рата особита пажња била је скренута и с наше и с непријатељске стране на борбени фронт око Грахова. Обје стране очекивале су тамо акцију. Још у јулу непријатељ посио је Лисац, потребну основу тачку за даље операције, а доцније, од августа па до сада, предузимао је непријатељ на том фронту четири главна напада. Сви су се свршили нашим успјехом, а потпуним поразом непријатељским.

Три су главне тачке на граховском сектору, које привлаче пажњу непријатеља: Кличевац, Омутић и Клобуци. На све те положаје до сада је непријатељ нападао. Послије неуспјелих напада 5. августа на Кличевац и Пољем Граховским и 20. августа на Омутић, непријатељ је покушао на Клобуке пробити наш фронт. Нијесу Клобуци подесни непријатељу. Бог зна како, за наступање пјешадије; тамо је више голет и стијење, али има нешто, што им даје важност за непријатеља. Све наше и пјешадијске и артиљеријске положаје тамо може непријатељ одлично држати под ватром и лаке и тешке артиљерије, т. ј. на све положаје око Ластве и на Глумини — који леже наспрам Клобука — воде добри путеви, којима се може довести артиљерија, а она је непријатељу у свим борбама главни ослонац. Његова пјешадија не иде на јуриш прије него неки положај не обавију претходно клупка облака из шрапнела и граната.

Свагда до сада непријатељ је чинио нападе отворено дању без изненађења и превара, наши речено: мушки. Једино прије напада на неку тачку претходи демонстровање на којој другој страни. Н 26/27. октобра отварао је артиљеријску ватру у правцу Билеће, изјутра зором на Паланак, а наступање је предузео у два правца: пут Клобука и пут Тимора (ка Омутићу).

Петнаест топова, 27. октобра у 6 сати изјутра, отворило је ватру са четири места од Скобегрма до Гранчарева на положаје Клобука и Доброг Дуба. Застрм и Славино Брдо најприје је непријатељ пребрао. Упоредо са артиљеријском ватром наступала је пјешадија у неколика правца од Ластве стрелачким стројем и колонама и већ пред подне посјела је Застрм и Славино Брдо, смјестила на исте неколико митраљешких одјељења и продужила у току дана утврђивати се на положајима. Зидане шанца и плетење жица одмах је отпочело. Осим једног малог испада, наступања пјешадије овога дана није било. Артиљерија, пак, стално је решетала нашу борбену линију и артиљеријске положаје. Наша снага, која је посједила тај сектор, била је у току дана у неколико појачана.

Пјешадијска ватра од стране непријатеља 27. била је јача у правцу Тимора. Током цијелог дана, почев од 9 сати пр. п., непријатељ је постепено али стално, наступао од Лисца ка Тимору, да исти заузме. Наступање је вршило под заштитом унакрсне артиљеријске ватре из фортова Дврсника и са Лисца. Не могавши потиснути наше с фронта, покушао је заобићи наше десно крило од Липовог Дола, што му такође није испало за руком. Пред саму ноћ непријатељ је морао заузети одбранбене положаје према Тимору, а артиљерија са Дврсника стално је држала исти под прецизном ватром за све вријеме борбе. У правцу Нудола такође је непријатељ спустио своја предња одјељења од Бијеле Горе.

Ноћ између 27. и 28. прошла је с препуцавањем наше и непријатељске артиљерије и пјешадије. Иза дневне хладне

кише, ноћу сувиши врхови увили бијелу сњежну чајму. Иза дневних штрапаца, припрема и борбе по киши дошла је ноћна студен — срце је пуцало! Па ипак војник је чекао с нестрпљењем, шта ће му донијети идући дан, 28. октобар. И тај прости војник с „московком“ у руци и све његове старјешине од најнижег до највишега очекивали су окршај сјутра дан било на Тимору било на Клобуцима; знали су да је велика несразмјера између наше и непријатељске снаге и опет би ради били што прије раскрстити с тијем својим противником.

28. октобра освануо је диван јесењи дан. Одблесак сунчаних зракова од сјењених брегова пружао је посматрачу неки чаробан изглед; као да је сама природа својим љепотама нукала на шега борца на борбу. У 5 сати изјутра непријатељски пројектили почели су проламати ваздух на Клобуцима. Пјешадијске гранате од хаубице, шум шрапнелских чаурица, тресак од експлозије, читави облаци дима засјењивали су војнику испред очију и заглашћивали уши, па опет је будно упро свој поглед пут Застрма и Славиног Брда, очекујући кад ће непријатељ кренути напријед. Брзо га је опазио. Артиљеријској ватри сљедовала је и пјешадијска са непријатељских положаја, а крљање митраљеза са неколико места је отпочело. Уз ту свирку је почео непријатељ наступати у правцу наших положаја на Клобуцима и Доброг Дубу. У правцу Пећина сузбијен је одмах нашом пјешадијском ватром. Главно наступање имало је извршити непријатељско лијево крило до лијеве обале Требишнице, а потом центрум на Илијино Брдо (кота 1076). Читав километар и по имао је непријатељ наступати под нашом ватром од Гомила са Застрма до Илијина Брда. Веома вјештог наступа аустријски војник. Нигдје гомилања; ријетко га видиш; пуца се уз крше, као да је у њима порастао. Ријетко пуца у наступници — то чине резервни дјелови из задњих положаја. Земљиште којим је чинио наступницу, поред тога што је кршевито, веома је и стрмено, тако да су наше пушке биле непријатеља готово у тјеме. Па ипак је постепено, али стално наступао, правећи вазда узгред шанчић. Наш борбени план оснивао је без престанка непријатељску наступницу; чим на неком мјесту неко опази непријатеља, одмах то саопштава дружини до себе, после се ватра у том правцу. Иначе нерадо наши пуцају кад не виде живи циљ. Особито се наш војник расположи, и то јавно изражава, кад види да куршуми из његове „Московке“ створе забуну код његова „циља“ Особито му је скупа „Московка“; не би је мијењао ни за какву пушку. Боре се јуначки уз пркос свију громава који око њих ударају, па опет са забринутостију скрећу поглед у позадину: гледају, ко ће прије умотрити резерву, за коју им је још првог дана саопштено, а ње још нема; из далека иде форсираним маршем, па не може прије да стигне. Кад је вјесник казао да је она већ ту, још са више одушевљења продужена је борба. Почеле се мијешати чете с четом, вод с водом; у борбеној линији попуњавају ове и заједнички продужавају отпор. Од мјеста до мјеста трче гласници, саопштавајући о резултатима на појединим тачкама и носе натраг нужна наређења. Из позадине журе се војници са муницијом, да је не би остало; неки по двије кашете носе; сваки се дао у посао; види да се пред њим одиграва један важан акт. Нема се кад помишљати на заклањање од „дудог“ олова — има прешнијих ствари! Аероплан непријатељски вије се изнад наших положаја; пиље куда је слабија наша снага и долазе ли појачања. На његово разметање с митраљезима нико не скреће пажњу — сваки мисли да он није у стању погодити. А непријатељ стално и стално наступа. Пред војском вазда иде граната — тријеби земљиште и казује правац наступања. Свак очи упро на Илијино Брдо. Падне ли оно, ситуација је пропала. Непријатељ дошао под сами врх на неколико десетина корака, а помоћ још не стигла на врх. Батеријски плотуни не даду ока помолити. Још неколика момента, па да непријатељ овлада доминирајућом тачком на клобучком сектору. Чудо, како ти људи смјело наступају; по неколико корака претрче као да се не пуца на њих и као да нема нико пред њима. Кад би их сачекао у шанцу, прионули би за очи. Јест, такви су они. Али и од тога нађе се лијека

У најтежим моментима кад су, тако рећи, минути рјешавали ситуацију, стиге појачање на наше десно крило и на врх Илијина Брда. Каменем су се већ наши почели бити са непријатељем. Један солдат од камена из наше руке је моментано погинуо. На један пут настаде вика са наше стране дуж цијеле борбене линије од Илијина Брда до крајњег десног крила: „Ха, ко је Црногорац, напријед!“ Почев с нашег крајњег десног крила осуше се тичелик јунаци у правцу к непријатељу. Све полеће слојено и једновременно што пушку носи и сабљу наше. Ово је моментано,

спонтано дошло, а то је баш и растројило противника. Снашло га је оно чему се није надао. У својој намери се је поколебао; нестало присебности; један опучио и — настао лом! Дивље је то бјегство; све један преко другог низ оне стрмените врлети! Тај јадни бјегунац нашао се је сада међу двије ватре: озад стријеља „Московка“, а оспријед непријатељска артиљерија зауставља своју војску, али узаман — ко нагне бјегати, тешко га је уставити. Гомиле се сада виде како безобзирце бјеже, а с времена на вријеме по неколико падну и остану. Преко Брештани колоне измичу к Застрму. Око 2 сата по подне непријатељ је заузео првобитне јутарње положаје. Много и много се аероплан вије изнад оних крша; чуди се шта сломи онолику војску и гдје је та снага. Сад је непријатељу требало излити гњев над нама, а чиме? — артиљеријом. Све батерије плотунима осуше наше положаје, особито оне куда је непријатељ оставио мноштво мртвих и рањених. Пушке, кабанице и све што му је отежавало бјежање бацао је. Рањени заробљеници причају о страховитом слојму непријатеља. Већи дио јединица, које су наступале, био је састављен од Чеха, а потом Мађара и Мухамеданаца. У правцу Тимора и Нудола оперисале су приморске регименте (Конављани и др.). Ти заробљеници, и ако су рањени, весели су. Знаду да се више неће морати борити противу своје словенске браће. Сваки је у почетку преплашен. Још му се врте по памети лекције старјешина, како Црногорци чуда чине од заробљеника; један је чувао нос да му га не одсијеку наши! Брзо се увјере, да од тога нема ништа и онда се ослободи. Више официра остало је на бојишту. С првим мраком наши су под заштитом помрчине пошли по разбијеном. Интересује их гдје је највише остало мртвих, гдје је остало ратнога илијена и т. д. По неколико лешева лежи на неким мјестима на одстојању од неколико корака. Све су то средовјечни људи, често, са шниц-брадама. Официри су такође из резерве, који већ имају своје фамилије тамо негдје далеко на сјеверу. Једноме пише кћи како се нада, да ће се рат брзо свршити и он опет њима се повратити. Сирото дијете мисли да аустријска армија сваки дан беру лаворове гране! Иза подне и у току ноћи било је препуцавања. Војска се је снабдијевала муницијом и намирницама, а с времена на вријеме понеким са старог града Клобука или Кулајевице с пјевањем из гласа пролама ону тајанствену ноћну тишину. Слави дневну побједу, а спрема се за сјутра дан да поново загази у покољ.

Не успјев продријети на Клобуцима, непријатељ је обрнуо на другу страну. У току 28. заузео је Нудо и примикао се у непосредној близини Заслапу. Преко Бијеле Горе од Приморја спустила су се нова одјељења ка Нудолу. 29. почели су дејствовати са Чешља аустријски топови по Заслапу, куда су били наши борбени положаји. Непријатељ је у току цијелог дана наваливао заузети те положаје, и по том докопати се Граховачког Брда, али му предузеће није пошло за руком. Испред подне западни дио Нудола пламтио је, а густе масе дима покривале су покрете непријатељске. Наша артиљерија са Граховачког Брда другим метком ућуткала је непријатељске топове на Чешљу. Артиљерија са Дврсника стално је држала Тимор под ватром, а пјешадија се препуцавала из положаја. Наишавши на отпор и у правцу Заслапа, непријатељ је изгубио већ сваку наду на успјех. Ноћ 29./30. провео је на дневним положајима, а идућег јутра рано осуо је на све положаје силовиту топовску ватру. Ово је била заштитна и укривање почетка одступања. С наше стране то је одмах било опажено, те се је предузело тјерање. Пред подне је Нудо очишћен од непријатеља. По подне наша предња одјељења насилно су заузела непријатељу Црвено Брдо и тијем створила велику панику код задњих непријатељских дјелова — артиљерије и коморе. На Застрм и Славино Брдо са наше стране није предузиман напад. Ноћу између 31. октобра и 1. новембра и потоње одјељење напустило је те положаје.

Его, на какав је начин завршена четвородневна борба, у којој је учествовало од стране непријатеља близу тридесет топова и око шест хиљада војника. У борби су учествовале дјелимично 4 регименте ландштурма и хонведа. Црногорска ратна срећа скрхала је напор и амбиције команданта Требиња, новопродушеног генерала Брауна, који је лично осматрао битку док му се једна наша граната није распрсала пред ногама; тада је предао команду најстаријему, а он се повукао у Требиње да тамо вјеша и пршти измучену српску сиротињу!

Дана 15. децембра у 6 сати изјутра наше извиднице среле су се са непријатељем на Славином Брду. Исто и Застрм је непријатељ посио у току ноћи и на њих

смјестио митраљешка одјељења. У 7 сати пр. п. отпочела је топовска ватра. 20 топова једновременно почели су тући наше пјешадијске положаје као и положаје артиљерије. Јасно је било да је напад неминован. Особито хаубична батерија са Глумине бочном ватром косила је по нашим борбеним положајима на Пеџинама. У оном кршевитом земљишту, гдје се шанац није могао укупати у земљу, није се могло наћи заклона. Сваки хаубични метак дизао је читаве гомиле камења, често пута преко сто килограма тешке, и разбацивао их по нашим пјешачки одјељењима. Па поред свега тога, неколико случајева било је, да раната дјестује на одстојању 1—2 метра од војника, а да никога не осмрти. Пољска артиљерија са Глумине пратила је шрапнелима паљбу хаубичне батерије. Наша артиљерија са Космаша била је изложена страховитој ватри неприј. хаубица са Скопјеграма. Чуда чине метци тих топова. 5 метара у дијаметру руши у стану камену једна мала граната (15 см.) од 30 и неколико килограма! Није остало мјеста око фортице Космаша на неколике десетине метара куда није та паклена справа прерошила. Аероплани су се били посукали по нашим положајима као гавранови. Осматрају паљбу непријатељске артиљерије. П. неколико круга би савили над Космашем, веома ниско спуштени, а иза тога би шљедовала топовска ватра на то мјесту. Па ипак наши топови без обзира на опасност цијело послје подне отворили су паљбу са тиха положаја. Јако је то љутило непријатеља. Баш кад он мисли да му је погодак био тачан, онда чује зуку наше гранате. Похвална је и занимљива била и паљба наше артиљерије која се је налазила на 600 корака од непријатељске пјешадије. Много се је аероплан вио, док је нашао међу густом боровином и онда су плотунима непријатељски топови осипали тај положај, а „мала хаубица“ и даље пркоси томе и пребира непријатељске пјешадијске и митраљешке положаје. У овој борби непријатељ је употребљавао и старији систем топова, што се види по гранатама обложеним оловом.

Током цијелог дана очекивало се, да ли ће непријатељ предузети напад на наше положаје. Свак је то желио, јер смо овог пута били куд и камо бројно јачи, боље утврђени и уопште снабдевенији него прошлога пута.

И ако је скоро апсолутном тачношћу и веома страховито дјеловала артиљерија непријатељска, опет је свак био убијеђен, да ће бити узалудан сваки непријатељски покушај тула. Међутим у току дана пјешадијске акције готово није ни било осим препуцавања из положаја. Мало нешто покрега било је од Застрма у правцу наших положаја, иначе се је стално непријатељ утврђивао на посједнутим положајима. Испред ноћи развила се је јача артиљеријска и пјешадијска ватра. До 9 сати у вече Пеџине је држао под топовском ватром са Глумине. Послије настаје затишје дуж цијелог борбеног фронта.

Суђећи по чињеницама, очекивати је било, да ће непријатељ још у току ноћи извршити напад, пошто зађе мјесец, или ће се под заштитом мрака привући нашим положајима и извршити моментан напад у зору, који би се могао кобно свршити по нас. Зато је требало још у току ноћи опипати снагу непријатељеву и по могућности љушнути га са положаја, што је и урађено.

Тек је прошло поноћи. Блиједа мјесечина својим сребрним зрацима одјела је све. Нигдје на небу облака, а вјетрића се не чује. Пушке се такође не чује, као да нигдје живе душе нема. Војници из ровова шапатом довикују „срећан пут“ изабраном одјељењу, које иде пут Славиног Брда. Свак буљи за њиховим контурама низ поток, обрастао боровином, који води у правцу непријатеља. Полако пуза то одјељење. Ако се један камичак помакне и опази непријатељ, пропада цио план. По двојица иду напријед неколико корака, испитају пред собом и један се поврати за остале те се прикупе. Читава два сата наступали су неких 600 корака. Задња одјељења са нестрпљењем очекују кад ће настати лом. Успјели су примаћи се десет корака близу непријатеља, а да их не опазе. Затекали су га гдје ради на утврђивању. У разговору чује се и српских ријечи. Наши су дошли до крајњег непријатељског десног крила на Славином Брду. Одатле цијелим гребеном брда, које је посио непријатељ, управ до Смоквице, тако је узано земљиште, да се може само разминати по један војник; врдне ли мало куд, одлећеће низ литице које се стрмо спуштају под непријатељем. На овим положајима није се могао користити непријатељ резервом, што је јако олакшавало акцију нашем одјељењу. Тачно у 2 сата по поноћи захори се громовито „живио“ и „напријед“. За овим су слједовали силни трескови од експлозије бомба, које су наши бацили међу непријатеље. Моментано се је наше одјељење нашло у непријатељском шанцу.

Непријатељу већ у тој силној забуни није ни на крај памети било, да ту даје отпор; побјегао је у правцу Смоквице, да одатле даде одбрану. Наши су заузели Славино Брдо и са истог ступили у борбу са непријатељем на Смоквицу, али то одјељење није било устању потиснути га и отуда. У сред те борбе труба са Кулјевице зациклита неколико пута оно дражесно „напријед“. Труба је у рату, кад се ријетко употребљава, магнет; она о-храбри, електрише, да полета и стару и младу; још кад се томе дода она идилична ноћ са одјесима трубе од брда брду, од долине долини, од бора бору, онда је улога њезина успјела до кулминације. Све је то потрчало из ровог отвореним пољем преко Клобука у помо нашем одјељењу, што је код њега изазвало неописано одушевљење. Није много требало, док је непријатељ безобзирно побјегао ка Шеховића Главици. Застрм је такође напустио. Резервна снага непријатељска зановила је била на Шеховић Главици и наложила тамо огњеве. Под притиском наше ватре принуђена је била заједно са предњим одјељењима повући се у нреду на утврђене положаје око Ластве. По Застрму и Славином Брду свјетлукале су ватре наших соколова на очиглед непријатељу, а дуж цијеле предстраже пјесма је проламала ону нијему и свечану тишину.

Бура је прошла. Њезин и потоњи талас разбио се је о старе зидине гордога Клобука, монумента старе српске славе! Диван је то град. Његово суро, окомито стијење уздиже се под облаке из низине, као да жели рећи оне ријечи Ђурине:

„... И само дотле, до тог камена, до тог бедема
Ногом ћеш можда ступит поганом,
Дрзнеш ли даље, чућеш громове
Како тишину земље слободне
Са грмљавином страшном кидају!
А један израз, једну мисао —
Чућеш у борби, страшној ломљави:
Отаџина је ово Србина!“

Доста је очи упрто у те зидине. Мајка гледа кад ће се отуда помолити осветник њезинога сина, који је издануо на вјешалима; сестра отуда чека некога ко ће јој замијенити погинулог брата на Дрини; подармљено Српство отуда чека своје избавитеље! Брзо ће и то бити, ако Бог да!

Н. Б. Ков.

Бројни Преглед

Кoliko је србијанска војска заробила официра и војника аустро-угарске војске и колико је заплијенила ратног материјала од Аустро-Угарске у рату Србије са Аустро-Угарском у 1914. години.

	Од почет. рата до 20. дец.	Од 20. дец. до заузећа Београ.	СВЕГА
Војнички застава	—	4	4
Официра и лекара	243	325	568
Подофицира и војника	13.691	42.215	55.906
Војне музике комплетне	—	2	2
Топова	50	142	192
Лафета за топове	2	29	31
Кара топовских	105	386	491
Митраљеза	15	71	86
Пушака	10.000	60.000	70.000
Каса	5	3	8
Аероплана	—	2	2
Аутомобила	—	5	5
Кола са муницијом, пионер., санит. и остал. војн. спремом	500	3.500	4.000
Великих санитетских нола	—	37	37
Пољских пекарница	—	52	52
Пољских кујна	7	45	52
Самара за товарне коње	—	184	184
Коња	—	4.000	4.000

Према овоме заробљено је официра, војника, пушака, топова и митраљеза толико, колико су у рату бројно јаке четири дивизије.

ТЕЛЕГРАМИ

Париз, 27. јануара. Сви листови коментаришу закључени бугарски зајам с њемачким и аустријским банкама. Не зна се да ли ће тај зајам само бити употребљен да Бугарска исплати неисплаћени интерес државних дугова и изврши разне благајничке операције, или да послужи за наоружање. Свијет се пита каква су обећања добиле Њемачка и Аустрија од бугарске владе о њеној неутралности или о њеној помоћи против бал. држава, јер услови исплате зајма показују да Берлин и Беч немају довољно повјерења у политику Бугарске и желе да врше сталан притисак на Бугарску. „Пти Паризјен“ вели: Желело би се да се расвијетли изјава Ра-

дослављева, коју је учинио прошле недјеље да ће Бугарска кооперисати са аустријским противницима. „Еко де Пари“ држи да се сада врши операција политичка и војничка о којој је преговарао у Риму Генадијев са Биловом, додајући да муниција коју је Бугарска поручила у Њемачкој и Аустрији, може само тако доспјети у Бугарску, ако Румунија пристане да је пропусти. „Тан“ пише: Управљачи Бугарске су тијесно везани са аустро-њемачком политиком. Они преговарају с нашим непријатељима у исто вријеме када нама чине понуде те добијају од савезника већег признања за своје аспирације у Маџедонији. Бугарска је на раскрсници своје судбине. Од бугарског народа зависи да манифестује своју вољу и да је наметне својим управљачима. Његово ријешење ће одредити његову будућност. Ми очекујемо његово ријешење без журбе. Непријатељска Бугарска и њезина интервенција неће ни у колико измијенити исход рата. Ако Бугарска избере рђав пут, она је бар пријатељски извјештена и предочена јој је опасност у коју може упасти новим нападом, а већ крај рата завршиће испаштањем њених гријехова.

Атина, 27. јан. Атинска Агенција јавља из Митилене да Турци под руковођењем неколицине њемачких официра живо утврђују обалу Малезије према острву Хиосу и Митилени. „Гебен“ који је потпуно оправљен, у пратњи једног контра-торпиљера крстари дању и ноћу у Босфору. Италијани утврђују Родос. У Малој Азији је престала је свака трговина.

Рим, 27. јан. „Трибуна“ јавља из Бенгазија да је у Киренаики пронађена једна огромна статуа Александра Македонског, којој недостаје само један дио предњег дијела десне руке. Статуа је величанствена као копија у бијелом мрамору славне Лизипове статуе у бронзи и израђена је у времену мало послје појаве оригиналног дјела. Статуа представља Александра у стојећем ставу са опруженом десном руком и замахнутим копљем у лијевој руци. Глава је млада и лавовског израза са погледом управљеним у небо.

Софија, 27. јан. Мораторијум је продужен на неодређено вријеме. Позвана је на једномјесечну вјежбу једна партија резервних официра да би обновили војну обуку и прилагодили се ратним реформама.

Беч, 28. јан. Званичне новине објављују царев указ о распуштању босанског сабора.

Беч, 28. јан. Лондонски „Парламентски Дневник“ објавио је 28. јан. захтјев за повећање маринског особља за 32.000 људи.

„Морнинг Пост“ јавља из Вашингтона да је државни департман приступио претресању питања о њемачкој блокади и употреби америчке заставе на преко-океанском броду „Лузитанија“.

Рим, 28. јануара. Публиковани су укази, којима се забрањује извоз артикала, који до сада нијесу били забрањени. Потпуно је забрањен извоз свега што служи за храну људску и сточну. Неће се чинити никакви изузетци. Допуштен ће бити извоз само оних артикала, који се могу замијенити с артиклима, који су Италији потребни. Да би се обезбиједило искрцавање на лађама, које су одређене за Италију, у италијанским лукама, наређено је флоти да води озбиљан надзор.

Краљевић Ђорђе од Србије присуио је овдје инкогнито. Задржаће се само два дана.

„Трибуна“ тврди да борба код Боржимова, ма да се води повољно по Русе, још није ријешена. Руси настоје да опколе бок њемачке војске на десној обали Висле с објективом ка Торну.

У Карпатима, нарочито у Бескидским кланцима, Руси одржавају надмоћност. Такође и у пролазу Ужок они напредују, али у Буковини руска је офанзива потпуно престала. (Нарочити извјештај).

Беч, 28. јан. „Дели Телеграф“ јавља из Вашингтона да је сенатор Лаколет поднио предлог да се позивају неутралне земље да учине кораке да се сврши садањи рат. Тим предлогом позива влада Сједињених Држава да позове што прије неутралне земље у циљу одржања мира и да би се понудиле услуге за посредовање међу зарађеним државама.

Рим, 31. јан. Све вијести потврђују велику руску побједу. У бојевима на лијевој обали Бзуре и Равке Нијемци су имали 45.000 мртвих и рањених, не рачунајући рањенике.

Нијемци су напустили Лођ и повукли се према Калишу.

Аустријски нападаји на висове Дукле одбијени су са аустријским губитцима који су велики као никад и нигдје до сада.

Руски бродови су учинили трајезунтску луку неупотребљивом, јер су у њој потопили многе турске лађе.

Амстердам, 30. јан. Аустријско саопштење каже: Дебео снијег у Карпатима сирежава ток борбе. Руси снажно иродиру према иријелазу Дукла. На осталом фронту Руси су се тако чврсто утврдили да су наше операције полагане и да осјећамо велике потешкоће у овој фантастичној борби.

Беч, 31. јан. Званично саопштење каже иоводом бојева у Карпатима: Морамо се одлучити да одбијемо непријатеља корак по корак и да зауставимо покушаје да иробије наше линије, а да не ослабимо остатак свога фронта.

Ово признање је значајно.

† Перо Будмани

Крајем прве половине мјесеца децембра прошле године умро је на свом скромном добру Castel Feretti код Јакина (Анконе), у Италији, признати наш научник Перо Будмани, члан Краљевско-Српске Академије Наука у Биограду, члан Југословенске Академије Наука у Загребу, дописни члан Царско Руске Академије Наука у Петрограду и почасни члан Матице Српске у Новоме Саду.

Садашњи крупни догађаји нијесу дозволили, да нам вијест о смрти госпара Пера, како су га његови Дубровчани звали и под тим га именом познавали, благовремено стигне, и ми је тек сада, нешто доцније, али не и доцкан, региструјемо, клањајући се с пијететом сјени једног великог Србина и научника.

*

Перо Будмани родио се у Дубровнику 16. (28.) октобра 1835. године. Основну школу и гимназију свршио је у мјесту свога рођења. Још као дечко од 8 година заволио је математику и разне језике, и томе се је био толико одао, да је, за своје другове у свим разредима гимназије, написао по дозволи и упутствима свога професора уџбеник из математике, а до осамнаесте своје године, научио талијански, латински, француски, енглески и њемачки. Доцније је научио руски и још неколико језика.

Свршивши гимназију у Дубровнику, Будмани оде 1853. године у Беч и упише се на правни факултет, али се и ту, у Бечу, више бавио изучавањем језика и математике но правним наукама. Интересантно је овом приликом споменути, да се Будмани, у овом времену, није много заносио дубровачком литературом и да му је дотле био непознат рад Вука Караџића.

Пошто је у Бечу свршио правне науке, пође у Јакин на своје добро које је неколико година прије насљедио од свога стрица. Ту, у Јакину, дође му до руку Томазео в италијански превод Вукових Српских Народних Пјесама, и оне му се толико допаду, да је оригинал потражио чим је стигао у Дубровник. „Ништа — причао је он доцније — нијесам са већом слашћу и са већим уживањем прочитао“. — У Дубровнику се тада упозна са Методом Пуцићем, по чијем савјету напише граматiku српскога језика и штампа је у Бечу под насловом: Grammatica della lingua serbo-croata (illirica), коју је Даничић у „Књижевнику“ похвалио.

Кад је 1869. године дубровачка гимназија отета из руку језуита, Будмани затражи мјесто суплента, а послје годину дана положи испит за славистику и класичне језике, и буде именован професором при истој гимназији. Истовремено буде изабран за посланика на Далматинском Сабору, који га је два пута слао у Бечки парламент. Али се он брзо заситио политичког живота и четири године доцније одрекао се оба мандата.

Послије смрти Ђуре Даничића буде Будмани позван у Загреб за уредника академског „Рјечника хрватског или српског јелика“. Од тада је, од слова д, с највећим успјехом уредио четрнаест свезака. И да Будмани ништа друго није урадио, овај рад на Рјечнику сачувао би му име потомству.

Будмани је написао више монографија из области математичких наука и славистике, од којих ћемо овдје неке споменути: 1. Дубровачки дијалекат, како се сада говори; 2. Поглед на историју наше граматике и лексикографије од 1835. године; 3. Пјерин Марина Држића; 4. О Bernoulli-јевим бројевима (први дио); 5. Елементарни доказ теореме v. Staudta и Clausena; 6. О постанку слова „З“ у славјанским језицима; 7. Још нешто о нашој народној метрици; 8. Практична граматика руског језика. — Осим тога приредио је за штампу: I. Дјела А. Глеђевића; II. Дјела П. Зоранића, А. Сасина, С. Гучетића; III. Дјела Д. Златарића. — Најпослије, Будмани је дао и неколико превода: Мегите-ову књигу Lokis, са санскрита је превео Калидасину Сакунталу и са пољског Красинскову Небеску Комедију.

*

Године 1906. пресели се Будмани у Јакин и ту се даде на посао око великог дјела из области математичких наука. Изгледа, да је, не довршивши то дјело, радећи неуморно на њему, и замијенио овај земаљски живот.

Слава нека је Србину и научнику Пери Будманиу!

Н.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Прилози рањеницима и болесницима болнице Црвеног Крста у Никшићу. Према извјештају Управе Војних Болница у Никшићу *Узвишени Чланови Владајућег Дома*, приликом похађања поменутих болница, благоизволили су обилато обдарити онамошње рањенике и болеснике у новцу и у другим стварима и то:

Њено Величанство Краљица Милена даровала је о Божићу сваком рањенику и болеснику по 10 перпера, а болничкој послужу 200 перпера;

Њено Краљ. Височанство Престолонаследниковица Књагиња Милица приликом посјете болница даровала је сваком рањенику и болеснику по 20 перпера; а сувише извјесну количину пића и дувана;

Њено Краљ. Височанство Књагиња Ксенија, приликом посјете болница, даровала је сваком рањенику и болеснику по 10 перпера.

Осим тога и појединци било приликом својих крсних имена, било иначе дали су рањеницима и болесницима никшићских болница ове прилоге:

Г. Г. Генерал Божа Јанковић поклонио је 30 перп. да се за рањенике и болеснике купи дувана; командир Мујо Сочица дао је 90 перп. да их се рањеницима и болесницима подијели; Спасоје Вујовић, Јевто Драшковић, др. Нешко Радовић, Миљан Вујисић, Илија Љумовић, Блажо Јокановић, г-ђа Сока С. Видојевић, г-ђа Нена В. Милићевић, Ристо Радовић, Ђуро Даковић, Општинска Управа, почастили су рањенике и болеснике у разво вријеме сваки од своје стране пићем; Милан Ковачевић, Мило Томашевић и г-ђа Томана Вукотић почастили су рањенике и болеснике пићем и дуваном; г-ђа Милица В. Настић и Јово Голијанин почастили су рањенике и болеснике пићем и колачима; д-р Рудолф Шумел почастии је рањенике и болеснике дуваном; г-ђа Јела В. Сеферовић поклонила је једно пециво, једну бачву пива и 2 погаче.

Управа Болница, у име обдарених рањеника и болесника, најискреније благодари како Њеном Величанству Краљици и Њ. Њ. Краљевским Височанствима, тако и свјема осталијема прилагачима.

Добротворна забава. Одбор за помоћ пребјеглим породицама приређује сјутра у вече у Зетском Дому добротворну забаву с одабраним програмом. Велики патриотски задатак, који има та забава даје оправдану наду, да ће она у свему одговорити и да ће се наше грађанство одазвати и посјетом и прилозима.

Програм забаве одштампан је као плакат; *нарочитих позивница не ма.* *Одијело обично.* Улазнице се продају у књижари А. Рајнвајн и увече, на дан забаве, на каси.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Прилог. Г. Посланик Краљевине Србије, *Д-р Михајло Гавриловић* приложио је цетињском Одбору за помоћ пребјеглих породица перп. 100 (стотину) на чему се господину посланику изјављује најтоплија благодарност.

Одронио се бријег. Просиједање земљишта у Бојанском Капетанству све се више шири и већ је сишло до пола села Мида, тако да је до сада срушено 7 млинова, 5 кућа, једна џамија и мејтеп.

За сиромашне ђаке. Приликом овогодишње Светосавске прославе у цетињским народним основ. школама господин потпуковник Ђ. Палигорић поклонио је фонду сиромашних ученика-ца 20 динара (18 перпера), па му Управа Школа на таквом племенитом сјећању и пажњи наспрам сиромашних ђака — изјављује најтоплију захвалност.

Тражи се. Урош Вучковић, 2-га чета пионирска Шумадијске Дивизије, II п. у Ужицу, моли да му се јави да ли се у Црној Гори налази Михајло Вучковић из Рогатице (Босна) који је служио у аустројском 80 пуку, 4 бат. 13 компанији у Невесињу.

Извјештава се. Божа Миџор, син проте Николе Миџора из Рисна, студент права и рањеник — добровољац налази се у војној болници Ћеле Кула, гдје од тифуса лежи. О овоме извјештава свога стрица Владу Миџора, ако се ма гдје налази у границама Краљевине Црне Горе. Он би желио да му стриц Влада одмах дође у Ниш. Ако су му потребна обавјештења нека се обрати на г. Душана Брановића ревизора Пореске Управе Министарства Финансија, у Нишу.

Прилози Црн. Црв. Крсту. Управа Црв Крста примила је преко Кр. Цр. Консулата у Скадру: 9 чаршава, 6 навлака, 13 кошуља, 6 пари гаћа, 61 комад ручника и убруса, 41 п. чарапа и 3 фланеле. Све ове ствари скупила је међу скадарским госпођама г-ђа Јаница Томић, учитељица

ручног рада у женској основној школи у Скадру. Управа Монопола Дувана у Подгорици подарила је рањеницима и болесницима Подгоричких болница 2000 ком. цигара „Немања“ и 1000 ком. „Балше“.

Племенитим приложницима Управа Цр. Црв. Крста најтоплије захваљује.

Добротвори фонда за помагање сиромашних ученика Никшићске гимназије. Управа Никшићске гимназије примила је од привр. предавача г. Душана Ђ. Лукића, а у име Одбора, своту од стотину перпера а мјесто вијенца на гробове изгинулих другова, уписала за добротворе фонда сиромашних ученика Никшићске гимназије: *„Изгинуле студенте Црногорце у српско-аустријском рату 1914—15. год.“* (Крсто Поповић, Чедомир Павић, Михајло Раичковић, Никола Ђуровић, Михаило Ђуровић и Мирчета Пешић).

Од наст. гимн. г. г. Ф. Кареша и Д. Лукића примила је Управа исто тако своту од стотину перпера које су, иза одржаног парастоса свом другу и ученику, положили ђаци и наставници Никшићске гимназије, и уписала за добротвора истог Фонда *Крста Перовића*, бившег ученика II разр. никшићске гимназије, који је 18. августа 1914. год. погинуо у црногорско-аустријском рату.

Управа гимназије као Управа Фонда топло благодари свима прилагачима.

† Поручик Никола Вукчевић. У борби на Гласинцу 27. септембра 1914. год. јуначки погинуо је поручик Никола Вукчевић. Од дана 26. септ. 1912. г. када је са својом јединицом почео ступати у борбу, па до дана, када је под зеленом Романијом завршио свој млади живот, показивао се, у сваком погледу, као одличан офицер, достојан потомак капетана Симона Васиљева. Име храброг поручика остаће међу нама тужна и поносна успомена.

Лака му земља поносне Босне, за чију слободу, поред мајора Владисава Марића, капетана Милана Ђорђевића, поручика Митра Пејовића, официра Радоја Ускоковића, положи свој млади живот.

† Мило Н. Лекић. Пишу нам из Комарна: На дан 28. новембра прошле године умро је Мило Н. Лекић. Пошао је у вјечни мир још један од оних наших старих хероја, који су свој вијек провели уз пушку и гусле, који су своје прве науке почињали оштрим јатаганом и цефердаром.

Покојни Мило Н. Лекић родио се у Комарн 1831. године, гдје је и одрастао. Први пут је пошао у рат 1849. на Дедићима, па 1851. учествовао је при заузећу Жабљака. Затим учествује приликом напада Омер Паше на Годиње 1852. и на Врањину, кад је изгорио Осман Кука. Велика борба на Крњицама, гдје је заробљен Хасан-Хота, па остали ратови 1862., биле су борбе, гдје је Мило већ учествовао као опробани ратник, истичући све више као лични јунак. На Расину Главицу је налетео на Турчина, који је такоер на њега јурнуо, и срећом Мило је био побједитељ. По том, у борбама на Облуи, Каруче и Метеризе заступао је четног старешину, истакнувши се вјештином — што је потврдио и у ратовима год. 1876., 1877. и 1878. кад је два пута шиљат да превовара са турским парламентарима. Учествовао је на Велесу, Вучјем Долу, Петњем-Брду, Шобајићу и Бару, вазда храбар, угледан и поштован од своје околине.

За храброст, пок. Мило, био је одликован медаљом од 62. год., медаљом за храброст, Даниловим крстом и осталим војничким одлицима.

Ко ће набројити храбра дјела. Сваки појединац овог покољења је засебна историја славе и тешке прошлости, па и ти, угледни старино, иди да боравиш вјечни санак међу твојим негдашњим вршњацима.

Мир пепелу вашему!

В.

Трговачки огласи

ОГЛАС. — Сагласно наређењу члана 5. Трговачког Закона овим објављујем, да у овој вароши обављам бакалску радњу, коју сам протоколисао код овдашњег Обласног Суда и коју ћу водити под фирмом: МУШАН СЕЈДИКАВАЗОВИЋ.

Пљевља, 29. децембра 1914.

ОБЈАВА. — Сагласно наређењу члана 5. Трговачког Закона овим објављујем, да у овој вароши обављам бакалску радњу, коју сам протоколисао код овдашњег Обласног Суда и коју ћу водити под фирмом: АЛИЈА ЈАШАРБАШИЋ.

Пљевља, 20. децембра 1914 год.

ОБЈАВА. — На основу члана 5. Трговачког Закона објављујем, да овје у Пљевљима држим бакалску радњу, коју ћу водити под фирмом: МУЈО МУТАВИЋ.

Пљевља, 20. децембра 1914 год.

ОБЈАВА. — Сагласно наређењу чл. 5. Трговачког Закона објављујем, да овде у Пљевљима држим бакалску радњу, коју ћу водити под фирмом: АХМЕТ КРКБЕШЕВИЋ, бакалин.

Пљевља, 17. децембра 1914.

(бр. 41, 1,1)

ОГЛАС. — Сагласно наређењу члана 5. Трг. Закона објављујем, да овдје у Пљевљима држим бакалску радњу, коју ћу водити под фирмом: ПЕРКО БОШКОВИЋ.

Пљевље, 20. децембра 1914.

(бр. 40, 1,1)

ОБЈАВА. — Сагласно наређењу члана 5. Трговачког Закона објављујем, да од данас почињем да обављам бакалску радњу, коју ћу водити под мојом фирмом: ВИДОЈЕ ЈОВАШЕВИЋ, ПЉЕВЉЕ.

(бр. 30, 1,1)

ОБЈАВА. — Сагласно наређењу члана 5. Трговачког Закона објављујем, да овдје у Пљевљима држим бакалску радњу, коју ћу водити под фирмом: НИКО ЂУРОВИЋ.

Пљевље, 20. децембра 1914.

(бр. 31, 1,1)

Приватни огласи

Објава. Из слободне руке продајем моју кућу, која се налази на Ријеку, на крају саме пјаче пут Дворца, у којој је магазин Ријечке царинарнице. Ко би желио купити поменућу кућу, за погодбу нек се обрати потписатом.

Ријека, 16. јануара 1915.

(бр. 19, 2,3)

Михаило Н. Ражнатовић.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег драгог и никад непрежаљеног сина, односно брата

† ЛАБУДА П. ВУКИЋА

артиљериста пољске брзометне батерије,

који витешки погibe од непријатељске гранате у најљепшем цвијету младости — у 26 год. живота на Куку — дана 23. јануара тек. год.

Сматрамо за свету дужност изјавити овим путем најдубљу благодарност командир батерије г. кап. Благоги Мартиновићу, који се с покојником при расанку опрости онако дирљивим и патриотским говором. Доживотна хвала и његовим друговима — артиљеристима пољске батерије, који га са особитом дружевском љубављу испратише и ожалише.

Дубоку благодарност изјављујемо војницима из чете Цетињске, који мртво тијело покојниково помогоше пренијети и испратише до више Бјелоша.

Особито смо благодарни заст. министра војног гост. министру финансија Ристу Поповићу; д-ру Сп. Матановићу, упр. болн. Данило I.; обл. упр. бригад. Ђ. Ђурашковићу; командиру Марку Ђурашковићу; шефу жандармерије Б. Вучићу, као и грађанству вароши Цетиња обојега пола, који покојника испратише до изван Цетиња.

Захвалили смо свештенику Цетињском г. Илији Ђурашковићу, на личном саучешћу.

Хвала становништву племена: Цеклина, Љуботиња и Добр. Села — обојега пола, који у великом броју посјетише, оплакаше и до вјечне куће испратише нашег драгог покојника. — Посебна хвала браћи Добрићима — његовим ратним друговима и др., који га до свог родног мјеста испратише и сахранилише. Хвала Ристу Сјеклоћи, артиљеристу, који се од стране својих другова врло патриотским говором опрости са покојником на гробу. — Још једном свима хвала, који ма којим путем изјавише нам саучешће у жалости и тим нам велику тугу ублажише.

Добр. Село, 30. јануара 1915 г. (бр. 38, 1,1)

Ожалошћени: отац **Перо**; мајка **Јове**; браћа: **Стево**, **Раде**, **Шпиро** и **Блажо**; сестра **Јоше**.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом ненадне и преране смрти нашег никад непрежаљеног јединца сина, односно синовца, братучеда, унука и ђевера

† НИКОЛЕ

који доби неизлечиве ране на Плавници на параброду „Врањини“ 26. новембра, од којих испусти своју младу душу у цетињској болници 28. новембра, у најљепшем цвијету свога живота у 17-тој години.

Покојник је свршио I. и II. разред гимназије у Котору са одличним успјехом.

Дошавши својој кући, затече га рат, у којем је као вјеран син ове земље учествовао борећи се са пушком у руци против непријатеља од 16. јула 1914 год. до 20. октобра исте године, за општу корист отаџбине и свега словенства. Али приликом продужења школа у Црној Гори, покојник остави смртоносно оружје, а дође у Подгоричку гимназију, да продужи науку. Али усљед сиромашног стања, би принуђен напустити школу у Подгорици и поће својој кући и тамо се сам спремао, да положи трећи разред.

Судбина свештинега с тим је руководила, те му не дозволи, да доврши започету науку.

Сматрамо за дужност овим путем изјавити вјечиту благодарност свештенику проту Крсту Матановићу, који покојника испрати до Црне Грде; наставницима Цетињске Велике Гимназије и Богословије са ученицима, који спровод увеличаше и покојника до Белведера испратише.

Особита хвала богословцу Душану Капичићу који се са покојником опрости дирљивим говором. Такође најтоплија хвала грађанству обојега пола вароши Цетиња, који у спроводу учествоваше и велику му тугу ублажише.

Хвала браћи Лекићима, који на Комарно покојниково тијело среташе и до вјечне куће испратише.

Вјечита хвала свјештенику Луки Вукосавићу, који над покојником опјело изврши.

Особита хвала учитељу Луки Ђуровићу и Милу Машановићу гимназисту IV. разреда, који се са покојником дирљивим говором опростише и до вјечне куће испратише.

Најтоплија хвала свима племеницима, који на глас смрти нашег покојника похиташе, искрено га ожалише, до вјечне куће испратише и тиме своју љубав према њему и уцвијелим родитељима потврдише.

Попратници — у Црмници, 31. децембра 1914.

Ожалошћени: отац **Нешко**; мајка **Јована**; стрици: **Петар** и **Јоко**; братучеди: **Павле**, **Јован** и **Вељко** — **Милетићи** и остала родбина.

(бр. 27, 1,1)